

1 Inledning

Planens uppläggning

Planer och program är väsentliga så till vida att de uttrycker en politisk vilja om hur vi vill ha det i framtiden. De skall också ange en färdriktning för hur vi skall uppnå uppställda mål. Här samverkar översiktsplanen med andra program och planer och ger riktlinjer för hur vi ser på våra naturresursers utnyttjande.

Översiktsplanen (ÖP) antogs första gången av kommunfullmäktige år 1991. Den nu genomförda översynen bygger huvudsakligen på gällande plan, men har aktualiserats och samordnats med hänvisning till ny lagstiftning, ändrade förhållanden och nya mål. Bl a har miljö- och hushållningsfrågorna fått en ökad betydelse.

Översiktsplanen är kommuntäckande och ger uttryck för de fysiska konsekvenserna av politiska målformuleringar. Dessa återfinns i första hand i kommunens utvecklingsplan, men också i andra dokument som kommunens miljöledningssystem m fl. Då utvecklingsplanen är ett centralt måldokument av stor betydelse för alla sektorer i kommunen, redovisas den i sin helhet som bilaga i översiktsplanen. Enligt kommunfullmäktiges beslut 1997 ska utvecklingsplanen vara kommunens "paraplyplan" innehållande kommunens kort- och långsiktiga mål. Målen ska avse kommunens mål/vision avseende befolkningsutveckling, näringslivspolitik, sysselsättningspolitik och kommunal service.

I övrigt har andra program, policydokument mm beaktats i erforderlig omfattning så att översiktsplanen är samordnad med dessa och redovisar deras konsekvenser för mark- och vattenanvändningen.

För del av Bräcke samhälle och Vackernäset i Kälarna har fördjupade översiktsplaner upprättats tidigare. Dessa är fortfarande aktuella och ingår även fortsättningsvis i översiktsplanen för kommunen. För Pilgrimstad har en särskild utvecklingsplan upprättats. Den är antagen av kommunfullmäktige och har karaktären av översiktsplan, men har inte handlagts enligt PBL:s regler om utställningstid.

Den kommunomfattande översiktsplanen är indelad i följande avsnitt:

Kapitel 1 Inledning redovisar vad planen skall innehålla enligt lagstiftningen, hur den är utarbetad samt hur den samverkar med andra program och planer.

Kapitel 2 innehåller en kort kommunbeskrivning

Kapitel 3 Allmänna intressen redovisar de intressen enligt Miljöbalken (MB) och Plan- och Bygglagen (PBL) som ska beaktas vid beslut om mark- och vattenanvändningen. Anger också mål och riktlinjer mer allmänt för respektive intresse.

Kapitel 4 Mark- och vattenanvändning redovisar kommunens syn på lokalisering av olika typer av bebyggelse och anläggningar för de områden som markerats särskilt på plankartan.

Kapitel 5 Miljö- och riskfaktorer redovisar hur frågor som har med miljö, säkerhet och risker ska beaktas.

Kapitel 6 innehåller generella rekommendationer som grundar sig på de allmänna bestämmelserna i PBL.

Kapitel 7 Riksintressenas behandling visar hur kommunen tillgodosett riksintressena

Kapitel 8 Planens konsekvenser innehåller en kort beskrivning av planens konsekvenser främst avseende de olika rekommendationerna för bebyggelse.

Kapitel 9 Underlagsmaterial redovisar en sammanställning av det material som legat till grund för planarbetet.

I bilaga redovisas *Kommunens utvecklingsplan* som redovisar mål och visioner samt de frågor som anses viktiga för kommunens näringsliv och utveckling.

Översiktsplanens syften

Syftet med översiktsplanen är att:

- ge underlag för beslut om mark- och vattenanvändningen i kommunen,
- redovisa kommunens avvägning mellan allmänna intressen och olika konkurrerande anspråk,
- redovisa hur riksintressen skall tillgodoses och avvägas mot lokala intressen samt hur gällande miljökvalitetsnormer ska iakttas,
- ligga till grund för beslut om detaljplanering, områdesbestämmelser, skyddsföreskrifter och för prövning av bygglov och fastighetsbildning,
- informera kommunens invånare, myndigheter och andra om kommunens mark- och miljöpolitik

Planen är inte bindande utan är av vägledande karaktär, också för andra myndigheter på regional och central nivå som handlägger frågor som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen.

FORMKRAV	
NYTTA	
<i>Kommunens beskrivning</i> Allmänna intressen	<i>Underlag för agerande</i> - förhandlingar - investeringar
<i>Kommunens avsikt</i> Markanvändning, miljö, bebyggelseutveckling	<i>Underlag för beslut</i> - bygglov mm - tillståndsprövning av andra myndigheter
<i>Kommunens tolkning</i> Riksintressen	<i>Program för</i> - detaljplaner mm

Ny lagstiftning

Plan- och bygglagen

De formella kraven på vad planen ska innehålla är relativt små – det är upp till varje kommun att göra den plan man har nytta och behov av och som uppfyller PBL:s grundläggande regler om innehåll. Sedan översiktsplanen för Bräcke upprättades år 1991 har dock lagstiftningen ändrats i vissa avseenden som påverkar och skärper kraven på översiktsplanens innehåll mm. Planen ska numera ange förutsättningarna för resurshushållning, visa hur miljö- och riskfaktorer beaktas samt tydligt ange planens konsekvenser för mark- och vattenanvändningen.

Genom lagändring 1996 har ÖP fått en vidgad uppgift: Att förvalta och utveckla natur- och kulturlandskapet och den byggda miljön så att miljöproblem förebyggs och hushållning med mark, vatten, energi och råvaror främjas.

Miljöbalken

Miljöbalken från 1999 ersatte 15 olika lagar, bl a naturvårdslagen, miljöskyddslagen, hälsoskyddslagen och naturresurslagen. Plan- och bygglagen ingår dock inte i miljöbalken, varför den nya miljö-lagstiftningen inte inneburit att de formella kraven på den fysiska planeringen förändrats särskilt mycket. Men översiktsplanen kan utgöra ett viktigt kunskapsunderlag i prövningar enligt miljöbalken.

För översiktsplanen får miljöbalken betydelse på främst två sätt:

- hänvisningar till naturresurslagen har ersatts med hänvisningar till 3 och 4 kapitlet miljöbalken, vilket innebär att miljöbalkens portalparagraf ska tillämpas (se rutan). En lokaliseringsprövning enligt plan- och bygglagen ska alltså göras med utgångspunkt i balkens målformuleringar.
- enligt plan- och bygglagen ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser iakttä en miljökvalitetsnorm.

Införandet av reglerna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 och 4 kap miljöbalken understryker miljöfrågornas betydelse i planeringen och vikten av att vi hushållar med våra mark- och vattenområden samt att de ekologiska

förutsättningarna beaktas vid alla beslut som rör ianspråktagande av mark- och vattenområden.

Plan- och bygglagen och miljöbalken har en till varandra kompletterande hållning till hållbar utveckling. Enligt båda lagarna ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Det bör framhållas att ett tillstånd enligt plan- och bygglagen inte automatiskt innebär ett tillstånd enligt miljöbalken. Det innebär att bestämmelserna i miljöbalken bör hållas i åtanke när planer enligt plan- och bygglagen upprättas, så att intentionerna i planerna blir möjliga att genomföra. Ansvaret för detta ligger i första hand på kommunen som upprättar planer och ger bygglov.

Miljöbalken 1:1 (portalparagrafen)

1 § Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Miljöbalken skall tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Översyn av översiktsplanen

Enligt plan- och bygglagen skall kommunerna ha en *aktuell*, kommunomfattande översiktsplan, och kommunfullmäktige ska en gång under varje mandatperiod ta ställning till om planen är aktuell. En omarbetning behöver inte innebära att hela planen görs om, utan kan begränsas till de delar som bedöms vara inaktuella. Det kan också vara fråga om en fördjupning för vissa områden.

Den nu aktuella översynen av planen syftar till att göra den aktuell samt tillföra nytt innehåll som svarar mot nya lagkrav. Planen samordnas dessutom bättre med andra övergripande kommunala program och planer.

Vid förra översynen betonade kommunen att lagarna måste följas, men i tillämpningen medges i många fall att anpassningar kan göras till de lokala förutsättningarna. Därigenom markerades också en övergång till ett annat synsätt på planeringen än det som gällt tidigare då planeringen var mer restriktiv. Översiktsplanen inriktas mot positiva påbud om/eller riktlinjer för vad man kan få göra för att främja en positiv utveckling i Bräcke kommun. Detta gäller även fortsättningsvis.

Översynen grundar sig på tillgängligt underlagsmaterial från länsstyrelse, länsmuseum, kommunen, intresseorganisationer m fl. Några nya inventeringar eller uppdatering av t ex byggnads-inventeringen har det inte bedömts finnas resurser för, i vart fall under denna mandatperiod.

Användargrupper

Översiktsplanen är tillsammans med utvecklingsplanen ett viktigt framtidsdokument i vår kommun. Genom att den bygger på alla väsentliga målprogram, blir översiktsplanen ett uttryck för våra långsiktiga utvecklingsbetingelser och bygger på en helhetssyn avseende mark- och vattenanvändningen. I kap 9 redovisas en sammanställning av översiktsplanens underlagsmaterial och dess status. Visst underlag är antaget av kommunfullmäktige som egna fristående handlingsprogram mm, andra utgör rena inventeringar. Dessa handlingsprogram, inventeringar mm ger mer detaljinformation inom olika ämnesområden. Vi ser många användargrupper:

- allmänheten, för att få information om kommunens allmänna policy och utvecklingsambitioner,
- direkta intressenter och intressegrupper, för att få vägledning för byggande och annan förändring av mark- och vattenanvändning,
- kommunens politiker, för att dels uppnå en samsyn på kommunens mål och utveckling, dels få ett bra beslutsunderlag,
- kommunens planerare, för att få överblick och riktlinjer för fortsatt planering,
- kommunens ärendehandläggare, för att få mer systematiska och rationella arbetsrutiner samt
- prövningsmyndigheter, för att få underlag för sina ställningstaganden som rör kommunen.

Planarbetet som process

Översiktsplanen bygger på en demokratisk process. Många samråd har skett där enskilda, politiker och olika intressegrupper deltagit och kunnat framföra sina synpunkter. Vid utarbetandet av utvecklingsplanen har ett flertal möten genomförts med lokala utvecklingsgrupper runt om i kommunen.

Översiktsplanearbetet har initierats av kommunstyrelsen (som har det övergripande ansvaret) och genomförts av en arbetsgrupp bestående av:

Erik Magnusson, ordförande

Anna Lindqvist, miljöchef (tom dec 2001)

Catharina Norberg, utredningssekreterare (tom sept 2002)

Inger Nilsson, karttekniker (fom okt 2002)

Kjell Backlund, teknisk chef

Erling Håkansson, byggnadsinspektör

Arkitekt Ulf Alexandersson, Ulf Alexandersson Arkitekt- och utredningskontor AB, Frösön har biträtt arbetsgruppen.